

Op zoek naar biologische richtingwijzers

In 2004 is in 'Koeien & Kansen' een studie opgestart naar biologische richtingwijzers voor bodem- en gewasbeheer. Waar zijn we naar op zoek en waarom?

Eenvoudig uitvoerbare waarnemingen aan 'de biologie op en rond het melkveebedrijf die het management en gewas ondersteunen'. Daar zijn we naar op zoek. De waarnemingen moeten niet op zichzelf staan, maar moeten aanwijzingen geven over de bedrijfsvoering. Daarom noemen we ze biologische richtingwijzers. Het doel is te verkennen in hoeverre biologische richtingwijzers gebruikt kunnen worden om het nutriëntenbeheer te optimaliseren.

Op melkveebedrijven is het bodem- en gewasgerichte beheer van cruciaal belang voor een efficiënt gebruik van nutriënten. Een goede benutting van nutriënten kan bereikt worden door bij bemesting goed om te gaan met de omstandigheden. Dat is een zaak van optimaal inspelen op het weer en de toestand van de bodem; fijn-sturing dus.

Veel beheeradviezen zijn te algemeen om bij fijn-sturing te ondersteunen. Biologische richtingwijzers kunnen veel nut hebben als aanvulling. Een voorbeeld van het gebruik van biologische richtingwijzers komt uit de wijnbouw. Wijnboeren planten vaak een roos nabij hun ranken. Als de roos geïnfecteerd is door meeldauw weten ze dat er ook infectiegevaar voor de druif is en dat er preventief bestreden kan worden.

In 2004 is een inventarisatie uitgevoerd van biologische richtingwijzers met bedrijfsvoering als vertrekpunt. Als afronding daarvan is een workshop gehouden op 25 november jongstleden. Bijna alle Koeien & Kansen deelnemers reisden daarvoor af naar De Marke in Hengelo (Geld).

Tijdens de workshop werden de eerder in het jaar verzamelde ideeën naar voren gebracht en besproken. De enthousiaste discussie gaf aan dat we in het onderzoek op een goede lijn zitten, waar ook echt belangstelling voor is.

Close-up profielkuil De Marke

De verkenning bracht aan het licht dat:

- Er veel mogelijkheden zijn om biologische richtingwijzers praktisch te gebruiken;
- Van het gebruiken van enkelvoudige richtingwijzers minder te verwachten is dan van combinaties van waarnemingen, bijvoorbeeld aan wortels, de plant en de bodem;
- Er een zekere terughoudendheid is om 'als ondernemer de bodem in te gaan';
- Het gebruik van richtingwijzers uiteindelijk zal afhangen van de verhouding tussen de benodigde tijd om een richtingwijzer te lezen en de meerwaarde van een optimale beslissing.

Deelnemers Koeien & Kansen

In 2005 wordt de aandacht vooral gericht op de mogelijkheden om de duurzaamheid van de graszode te vergroten. Dit kan door het inzicht te vergroten in de te verwachten ontwikkeling van de graszode en in het effect van maatregelen op de ontwikkeling. Verder bleek dat standaardmengsels van Engels raai zich niet overal even lekker voelen. Daarom wordt in 2005 gezocht naar de optimale grasplant of combinatie van grasplanten voor verschillende omstandigheden. Tenslotte wordt de mogelijkheid uitgewerkt om informatie die nuttig is voor de bedrijfsvoering te halen uit waarnemingen aan de omringende natuur.

Koos Verloop, Jouke Oenema, Rob Geerts, PRI, Maya Boer, CLM

Cijfers over arbeid spreken boekdelen 'Besparen op voertijd is me nu te duur'

Per ton melk besteed Frank Post zo'n 3,1 uur aan melken en 1,5 uur aan voeren per week. Met het melken is hij kampioen, maar gemengd voeren kost veel tijd. Het valt acht deelnemende veehouders nog niet mee om een uur per dag minder te gaan werken. Vaak zijn daar hoge investeringen voor nodig.

Twee weken bijhouden hoeveel tijd je dagelijks besteed aan verzorging, voeren van jongvee en koeien en aan melken leverde acht veehouders in koeien en kansen verrassende inzichten op. Vooral omdat de resultaten onderling konden worden vergeleken. Frank Post vond het een leerzame bezigheid. "Aan het melken van 90 koeien besteed ik 27 uur per week. Aan het voeren 13 uur. Met het melken zitten we onder het gemiddelde. Dat komt omdat we met onze twee keer elf melkstal voorlopig capaciteit over hebben. Maar het voeren kost veel tijd. Cees Sikkenga heeft veel meer koeien en besteedt toch maar drie uur per week aan voeren."

Post moet twee keer per dag de voermengwagen laden, mengen en uitrijden. Sikkenga laat het kuilsnijden aan de loonwerker over en een Weelink voerhek doet de rest. "Dat heeft me wel aan het denken gezet. Maar ik geef het gemengd voeren niet op, omdat het goed werkt en bij het bedrijf past." Post heeft met 30 hectare relatief weinig grond, verbouwt mais bij akkerbouwers en koopt bijproducten aan. Hij kan tijd winnen door een zelfrijdende en -ladende voermengwagen te kopen of mengkuilen te laten maken en te voeren met een voerdoseerwagen. Loonwerk is in zijn omgeving (nog) geen optie. Frank rekende uit dat mengkuilen de kosten verhogen met 1 cent, omdat extra sleufsilo's nodig zijn. Een zelfrijder maakt het voeren 0,6 cent per kg melk duurder. "Daar wil ik vanwege de kosten voorlopig niet aan." Frank voert de koeien dit seizoen niet meer in twee groepen, maar werkt met een rantsoen, wat ook al tijd bespaart.

Besparen, uitbesteden of laten vallen

Vergeleken met het gemiddelde is hij overigens niet veel

langer bezig. Post besteedt 1,5 uur per 100.000 kg melk per week, het gemiddelde is 1,3. Het is de bedoeling om in april nog eens naar de gewerkte uren te kijken, omdat de gekozen twee weken ook maar een momentopname waren.

Frank en zijn vader Cor hebben altijd aandacht gehad voor een handige organisatie van het werk. Gemiddeld neemt elke ton melkquotum die erbij komt 500 uur extra werk met zich mee. "Bij elke uitbreiding moet ik dus wel ergens op arbeid bezuinigen. Dat kan door besparen, uitbesteden of door iets te laten vallen. Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld besloten een stier bij de koeien te doen. Dat scheelt bijna een uur per dag aan controle en inseminaties en verbetert de vruchtbaarheid."

Over enkele jaren nemen Frank en zijn vrouw Ilona het bedrijf over. Als zijn vader minder gaat doen, moeten ze het samen nog rond kunnen zetten. Volgens de arbeidsbegroting die is gemaakt, vraagt het bedrijf nu 4400 arbeidsuren per jaar. "Dat geeft wel aan dat we nog heel wat op arbeid moeten besparen. Gelukkig hebben we daar nog even de tijd voor."

Diederik Sleurink

Voeren met de voermengwagen werkt goed, maar vraagt veel arbeid

Colofon

Redactie: C. Staal
Animal Sciences Group divisie
Praktijkonderzoek Lelystad

Vormgeving:
TVA Mediaproducties B.V. Doetinchem

Layout en druk:
Drukkerij Cabri B.V. Lelystad

Gratis exemplaren van de nieuwsbrief zijn aan te vragen bij het secretariaat. Overname van artikelen is toegestaan mits voorzien van duidelijke bronvermelding